

Rok 1989 očima Státní bezpečnosti - neúspěšný únos letadla

24.5.2024 - Milan Bárta | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Zdařilý únos letadla, který na počátku dubna 1989 provedli dva mladíci, vyvolal přirozeně ve společnosti odezvu. V dubnu zaznamenala Bezpečnost několik oznámení, že se nezletilí bavili o tom, že by tento čin mohli opakovat. Vše naštěstí skončilo ve stádiu pokusu. Jeden psychicky narušený muž byl ovšem zadržen až v tranzitní hale na letišti v Ruzyni, když se, podle svých slov „pokusil dokázat beze zbraně to, co šestnáctiletí únosci se zbraní.“ Zdálo se, že podobné nebezpečí již nehrozí...

Anonym, který v nočních hodinách 25. května volal na ústřední ohlašovnu požárů v Praze s tím, že druhý den dopoledne má dojít k únosu letadla, byl sice (neúspěšně) prověřován, přijatá opatření se ovšem ukázala jako nedostatečná. V deset hodin dopoledne 26. května vzletlo z Ruzyně letadlo Jak-40 na pravidelné vnitrostátní lince Praha-Karlovy Vary se čtyřmi členy posádky a dvaceti sedmi cestujícími. Po čtvrt hodině pojednou do uličky vyběhl muž, v ruce držel granát a rozeběhl se proti uzavřené pilotní kabině. Požadoval, aby kapitán obrátil stroj do SRN, jinak že zbraň použije. Npor. František Ličko, který let jako zástupce StB doprovázel v civilu právě kvůli obavám z únosu, nejprve únosce vyzval, aby se vzdal a později proti němu třikrát vystřelil ze služebního revolveru nabitého speciálními náboji. Střela se po opuštění hlavně roztrhla a drobné kuličky měly pachatele zneškodnit. Nezabralo to a Ličko útočníka zneškodnil „za použití hmatů a chvatů sebeobrany.“

„Vystoupil ze sedadla do uličky a v ruce držel granát“

Z protokolu o výsledku obviněného Bohuslava Běhuly

„V Mariánských Lázních v drogerii jsem si koupil kilové balení moduritu, ze kterého jsem si v bytě v Třebíčského ulici udělal imitaci ručního granátu. Aby byla věrnost granátu úplná, odšrouboval jsem horní část pánské spreje Windsor a toto jsem zapíchl do moduritu. Protože jsem ve skutečnosti nikdy granát neviděl, pouze znám jeho podobu z fotografie z časopisů, domníval jsem se, že granát má zelenou barvu, a proto jsem ho chtěl zeleně nastříkat. Zelený sprej jsem však nemohl sehnat, a tak jsem ho nejprve nastříkal modrým sprejem. Den předtím, než jsem odjel z Mariánských Lázní do Prahy, jsem koupil zelený sprej a imitaci granátu přestříkal zelenou barvou. Abych navodil pocit důvěryhodnosti, natočil jsem na imitaci granátu zelenou naváděcí pásku z magnetofonu, kterou jsem na jednom konci zakončil dřevěným kolíkem. Zbytek moduritu i oba spreje jsem ponechal ve svém bytě a dne 24. 5. 1989 v ranních hodinách odjel vlakem z Mariánských Lázní do Prahy.“

Po přistání byl zraněný únosce převezen do nemocnice v Karlových Varech, kde v jeho těle našli několik vstřelů a kulku. Následně převezen do vězeňské nemocnice na Pankráci. Jednalo se o čtyřicetiletého recidivistu Bohuslava Běhulu z Mariánských Lázní. Zjistilo se, že granát, kterým vyhrožoval, byl atrapou. Běhula byl ještě týž den obviněn z ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku podle § 180a trestního zákona. Nakonec byl odsouzen k 13 letům odnětí svobody, po několika letech byl při amnestii propuštěn.

Každá zpravodajská služba představuje důležitý zdroj informací. Také ministerstvo vnitra v komunistickém Československu – především prostřednictvím státobezpečnostních složek – podávalo stranickým i státním (v tomto pořadí) funkcionářům informace, které nemohli získat jinými cestami. V podstatě šlo o informování o potenciálních nebezpečích jak zpoza hranic, tak uvnitř státu, i o jakýsi monitoring veřejného mínění. K tomu, aby mohly být zpracovávány souhrnné zprávy, musel být v rámci resortu vybudován informační systém, který by zpracovával informace postupně od nejnižších organizačních složek po centrálu a zpět. Hlavní zdroj informací o situaci v Československu přicházel ze Státní bezpečnosti, a to prostřednictvím analytického odboru II. správy Sboru národní bezpečnosti (SNB). Ten soustřeďoval poznatky získané na centrální i regionální úrovni vlastní operativní činností, tajným sledováním, nasazováním operativní techniky a zejména prostřednictvím tajných spolupracovníků. Na počátku roku 1989 byly každodenně zpracovávány tzv. denní informace, shrnující nejdůležitější události ze státobezpečnostního hlediska.

<https://www.ustrcr.cz/rok-1989-ocima-stb-neuspesny-unos-letadla>